

Kapasite belirlenmesinde etkili faktörler:

Üretim Teknolojisi:

- Proje için seçilen üretim tekniğinin değişik özellikleri belirli bir kapasiteyi zorunlu kılabilir.
- Genelde proses hatları belirli standartlara göre belirli kapasitelerde üretilmektedir.
- Projenin teknolojik açıdan sahip olması gereken minimum ve optimal kapasitelerin belirlenmesi gerekir.

Pazar Özellikleri:

- Kapasite seçiminde en önemli etkenlerden birisidir.
- Piyasa etüdü sonucuna göre belirlenen talep hacmi ve hammadde, yardımcı madde olanakları seçeceğimiz kapasiteyi etkileyecektir.
- Burada mevcut talep yanında talebin gelecekteki durumu dikkate alınmalıdır.

PİYASA
ARAŞTIRMASI

KAPASİTE
SEÇİMİ

ÜRETİLECEK
ÜRÜNLER

İki alternatif üzerinde durulur;

- Kapasitenin talep seviyesine uygun olarak minimum seviyede belirlenmesi.
- Gelecekte artacağı tahmin edilen talebe göre optimal bir kapasitenin belirlenmesi.

Finansman Olanakları:

- Fon miktarı istenilen kapasitenin seçilmesinde sınırlayıcı faktördür.
- Fonların miktarı (öz sermaye ve borçlanma sermayesi) ve özellikleri (faiz, ödeme süresi vb.) kapasiteyi sınırlar.
- Sermayenin sağlandığı kaynak da kapasite seçiminde etkili olabilmektedir.
Herhangi bir finansman kuruluşu belirli kapasiteler için kredi verebilir.

Makro Planlar ve Hükümet Politikaları:

Makro planlar ve hükümet politikaları ekonominin çeşitli sektör ve alt sektörleri için üretim hedeflerini ortaya koymakta ve bazıları için öncelikler getirmektedir. Bu amaçla da teşvik önlemleri, vergi iadesi, ithal izni vb. kolaylıklar göstermektedir. Sayılan hedef ve öncelikler firmanın kapasitesini belirlemede etkili bir unsur olmaktadır.

Kapasite-Masraf İlişkisi:

- Uzun dönemde ortalama maliyetleri en düşük kılan kapasite en uygun (optimum) üretim tesis kapasitesi olarak kabul edilmektedir.
- Her sektör için teknolojik gelişmelere ve piyasa koşullarına bağlı olarak zaman içinde değişebilen ekonomik büyüklük vardır.
- Belirli bir kapasitenin altında olan tesisler rekabet şansı elde edemezler.

Kapasiteyi belirlerken **ölçek ekonomilerine** dikkat etmek gerekir!

- Ölçek ekonomileri; üretim için büyük kapasitenin oluşturularak bu kapasitenin etkin bir şekilde kullanılması ve birim başına düşen maliyetin en aza indirilmesidir.
- Üretim artışı maliyeti düşürmektedir.
- Ancak; kapasitenin artması ile maliyetler belirli bir noktaya kadar düşmekte iken, belirli bir noktadan sonra tekrar artmaktadır (negatif ölçek ekonomisi).

Ölçek ekonomileri

- Ölçeğe göre sabit getiri (Sabit ölçek ekonomisi); maliyetler ve verim değişmez, kar sabittir.
- Ölçeğe göre artan getiri (Pozitif ölçek ekonomisi); üretim miktarındaki artışla maliyet azalır, kar artmaktadır. İş bölümü ve uzmanlaşmaya bağlı verim artışı vardır.
- Ölçeğe göre azalan getiri (Negatif ölçek ekonomisi); üretim miktarındaki artışa bağlı maliyet artar, kar azalır.

- Kapasite saptandıktan sonra, başka bir ifade ile belirli bir kapasite içinde, kapasite kullanımı ile işletme masrafları arasındaki ilişki kapasite analizi olarak değerlendirilmektedir.
- Burada üzerinde durulan en önemli konu işletmenin çalışması gerekli minimum kapasite veya başa-baş noktasıdır.

Kapasite analizleri:

- Belirli bir kapasite içinde işletme masrafları toplamını işletme gelirin eşit kılan kapasite, çalışılması gerekli minimum kapasite veya başa-baş noktasıdır.
- Başabaş (kara geçiş) noktasının belirlenmesinde, sabit masraflar, değişen masraflar, tahmin edilen talep ve piyasa fiyatı etkili olmaktadır.

- Belirlenen minimum işletme çalışma kapasitesi ile normal kapasite arasındaki fark ne kadar büyükse işletme, piyasa rekabetine o derece dayanıklı demektir.